

Silvia Paluoja

Sõnni talu teenijate 18aastane poeg Leopold Viirpalu käis 6. juulil 1943 Helme kirikus leeris ja võeti seejärel Saksa sõjaväkke, tal oli õnne jõuda tööpataljoni kaudu koju tagasi.

Vaarikpunases džempris mees vajub Pärnu korteri päikesepoolses elutoas mõnusalt diivanisse, võtab postmargisuuruse mustvalge foto ja ulatab lähemale.

Üllatavalt selgel pildil on lühikeste juustega nooruk, seljas Eesti leegioni munder, ja üle selle sinise tindiga kirjutatud veidi kustunud pühendus. Sõdurpoisi pilk on jäädvustatud 1943. aasta suvel Poolas Heide laagris, kus äsja mobiliseeritud eestlastele rinde-eelset väljaõpet anti.

Saatuse ja sündmuste keerdkäikudes ekseldes lõpetas Vabadussõja kangelase Alfred Viirpalu poeg sõja Punaarmee mundris.

Eesti riigile osutatud teenete eest ja seoses iseseisvuspäevaga annetas president Ilves vabadusvõitleja Leopold Viirpalule riikliku teenetemärgi, Kotkaristi kuldristi.

Täpiga silm

"Kui ma presidendi autasust kuulsin, mõtlesin: kas ma seda väärt olen?" kostab Viirpalu, kelle kuuerevääri kaunistavad Kaitsetahte teenetemedal ja Eesti Vabariigi 80 aasta juubeli medal.

Rääkija käsi liigub vasaku veidi vidukil silmani, nagu püüaks ta sealt pisarat või puru. "Silm sai miiniplahvatuses liiva silma, Krivasoos 1944. aasta lahingus, olin selle unustanud, aga silmaarst küsis, et mis valge täpp see teil seal on," selgitab ta. Kaitseahinguteni Ida-Virumaal oli idarinde sõduril olnud pikk tee ja veel pikem ees, sest vormi võis ta varna riputada alles 1948. aasta kevadel.

Aasta ja üheksakuuselt emata jäänud poissi kasvatas isa. Leopold oli Ala kooli viimases vabariigiaegses lennus, kes 1940. aastal lõputunnistuse sai. Punapööre, juuniküüditamine, sõja puhkemine jäid talupoisist esialgu kaugele.

Neli kevadet hiljem oli ta rindekaaslastega punakotkaste pommirünnakust põlevas Tallinnas.

Kloogale koguti idarindelt nii terved kui haavatud, ees olid Emajõe lahingud ja Mehikoorma. "Oli küllalt kibe ja suur segadus," ütleb Viirpalu.

Võõrasse mundrisse surutud Eesti poisid ei tahtnud minna edasi Saksamaale Neuhammerisse. Leopold otsustas koos Tartu ja Saaremaa poisiga, et ei lähe sammugi üle kodumaa piiri. Rindejooksikud aitasid ühe kaaslaste sugulasel Jõgeva kandis heina teha ja vilja koristada, vastutasuks said selga erariided ja jätkasid teed.

"Septembri lõpus jõudsin isa juurde Taageperra, sain kuu aega kodus olla, kui mind mobiliseeriti Eesti korpusesse. Meid viidi Valgast Narva, iga päev kadus naridelt mõni mees kas suupruukimise või Eesti sõjaväes olemise pärast," meenutab Viirpalu.

Jaanuaris 1945 kamandati mehed õue, rivistati ja pandi rongi. Kopli jaamas said nad välja. Puumajad, narid, traataiad.

Nõukogude armee ehituspataljon ehk rahvasuus tööpatt ehitas elektrijaama ja muid rajatisi. Jürikuus 1948 astus 63. Eesti tagavara-laskurpolgus teeninud Leopold Viirpalu taas üle isakodu ukse.

Visa metsamees

Esimesest töökohast Taagepera metsapunktis suunati Viirpalu Tihemetsa metsatehnilisse tehnikumi vaigutusmeistri kursustele, selleks ajaks oli tema pilk kohtunud neiu Eugenie Härmi omaga.

"Temast sai mu abikaasa," ütleb jutukaaslane, tõuseb ja naaseb puidust Pika Hermanni torni kujutava lipualusega, millele on kinnitatud veidi pleekinud sinise triibuga rahvuslipp. "See on 72 aastat vana lipp, seisis Petseris naise isa laual, äi oli politseiülem."

Keerulistel aastatel peitus lipp Viirpalude elutoa topeltlae vahel, kuni täitus unistus Eesti Vabariigi taastamisest.

Valga metsapunkti kaotamise järel otsustas noor pere võtta pakkumistest vastu Pärnumaa oma ja perepea hakkas leiba teenima Tori metsapunktis praakerina. Kui sealne töökoht kadus, kolis pere Pärnu ja elab 1954. aastast majas, kus omal ajal oli Pärnu tööstuskombinaadi kontor.

Metsavarumise meister Viirpalu ostis riigist Pärnu kombinaadi tarvis puitu kokku, tema naine oli rannahoone administraator.

“Pensionile läksin 1985. aastal Pärnu metsakombinaadi puidutsehhist, selle asemel on nüüd tühermaa, kõik on maatasa tehtud,” tõdeb mees.

Teisipäeviti trehvak Viirpalut kodulinnas Kaitseliidu majas, seal saavad kokku Eesti sõjameeste Pärnu ühenduse liikmed.

Nende valitud juhatuse liige teeb paberitööd, hoiab silma peal toetuste jagamise järjel ja sünnipäevalaste meelespidamisel. Leopold Viirpalu on ühenduse liige selle asutamisest, 1995. aastast.

“Tänapäeva noortele ütlen, et oma riiki tuleb suhtuda lugupidavalt ja kui vaja, seda kaitsta,” lausub mees, kellele nagu 1940. aastate keeruliste valikute ees olnud noorukitele ei ole olevikul õigust midagi ette heita.